

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ แนวหน้า

ฉบับวันพุธที่ 1 เมษายน พ.ศ.2563

รายงานพิเศษ : ห่วงพื้นที่เพาะปลูกขาดแคลนน้ำช่วงแล้ง เร่งสร้างการรับรู้ดูแลผลผลิตถูกวิธี

นายอัครชัยชาญ เลี้ยงประยูร รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เปิดเผยว่า กรมส่งเสริมการเกษตรห่วงใยพี่น้องเกษตรกรเกี่ยวกับสถานการณ์ภัยแล้งปีนี้ โดยรอบปี 2562 ที่ผ่านมามีฝนตกน้อยกว่าค่าเฉลี่ย ซึ่งปีที่แล้วมีฝนตกทั้งปี 1,342.6 มิลลิเมตร เมื่อเทียบกับปีที่แล้งมากคือ ปี 2558 มีฝนตก 1,419.6 มิลลิเมตร จะเห็นได้ว่า

ปี 2562 ฝนตกน้อยกว่า ปี 2558 และจากข้อมูลกรมอุตุนิยมวิทยานับตั้งแต่ปี 2523 เป็นต้นมา ยังพบว่า ปี 2562 มีฝนตกน้อยที่สุดในรอบ 40 ปี โดยเฉพาะฤดูฝนในช่วงเดือนพฤษภาคม - เดือนตุลาคม ปีที่ผ่านมา มีฝนตกทั้งประเทศเพียง 1,114 มิลลิเมตร น้อยกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 12 ทำให้อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ หลายแห่งมีน้ำใช้การเหลือน้อยไม่เกินร้อยละ 30 ของความจุอ่าง 14 แห่งเมื่อฝนตกน้อยน้ำตามแหล่งน้ำธรรมชาติก็มีเหลืออยู่น้อยเช่นกัน จึงไม่สามารถส่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกตามปกติได้ แม้ระยะนี้จะมีฝนตกลงมาบ้างก็ตามแต่ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำต่างๆยังคงอยู่ในเกณฑ์น้อย

ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรเตรียมการมาตั้งแต่ต้นฤดูแล้ง โดยสั่งการให้เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ออกเยี่ยมเยียน แจ้งข่าวเพื่อสร้างการรับรู้ให้เกษตรกรได้ปรับตัวในภาคการผลิตและใช้น้ำอย่างประหยัด ทำให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าวมาได้ แต่อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาในบางพื้นที่ที่ต้องเฝ้าระวัง ซึ่งกรมอุตุนิยมวิทยาแจ้งว่าปีนี้จะมีอากาศเข้าสู่ฤดูฝนประมาณปลายเดือนพฤษภาคม และอาจเกิดภาวะฝนทิ้งช่วงได้ ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตรจึงเร่งแจ้งเตือนเกษตรกรให้รับทราบสถานการณ์ตั้งแต่เนิ่นๆ โดยเฉพาะพืชที่ต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด 2 กลุ่ม คือ

1) การปลูกข้าวรอบที่ 2 เก่งว่าจะขาดแคลนน้ำได้เนื่องจากใช้น้ำมาก ซึ่งปีนี้คณะกรรมการวางแผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งได้กำหนดพื้นที่การเพาะปลูกตามศักยภาพน้ำ มีแผนควบคุมพื้นที่การปลูกข้าวรอบที่ 2 ทั้งประเทศจำนวน 4.54 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 40 ของปีที่ผ่านมามีได้กำหนดพื้นที่แผนควบคุม 11.21 ล้านไร่ ปัจจุบันภาพรวมของประเทศมีการเพาะปลูกแล้ว 6.56 ล้านไร่ จึงเกินแผนควบคุมแล้ว ร้อยละ 44 ซึ่งขณะนี้มีการเก็บเกี่ยวไปแล้ว ร้อยละ 37 (ข้อมูล ณ วันที่ 18 มี.ค. 2563)

สำหรับพื้นที่ปลูกเกินแผนควบคุมไปค่อนข้างมากอยู่ในเขตลุ่มเจ้าพระยา มีการเพาะปลูก 3.31 ล้านไร่ หรือร้อยละ 21.5 โดยเฉพาะในเขตชลประทานไม่มีแผนส่งน้ำให้ปลูกข้าว แต่มีผลการเพาะปลูกถึง 2.01 ล้านไร่ ทำให้กรมส่งเสริมการเกษตรและกรมชลประทานต้องทำงานหนักมากปีนี้ เพื่อประคับประคองน้ำในระบบชลประทานที่มีน้อยอยู่แล้ว ให้ส่งน้ำไปรักษาระบบนิเวศน์

ผลักดันน้ำเค็มและป้องกันน้ำเค็มรุกเข้าทำลายพืชสวน ซึ่งขณะนี้เกษตรกรในกลุ่มเจ้าพระยาเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว ร้อยละ 55 จึงขอความร่วมมือไม่ให้ปลูกข้าวรอบที่ 3 ต่อเนื่องอีก

2) กล้วยไม้และไม้ผล ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อาจเสี่ยงน้ำเค็มรุกเข้าสวนสร้างความเสียหายใน 9 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพฯ ฉะเชิงเทรา นนทบุรี นครปฐม ปทุมธานีราชบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม มีพื้นที่เผ่าะวัง 57,106 ไร่ แบ่งเป็น กล้วยไม้ 10,784 ไร่ และไม้ผล 46,322 ไร่ ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรสร้างการรับรู้ให้เกษตรกร โดยให้คำแนะนำติดตามข้อมูลข่าวสารน้ำเค็มระมัดระวังเรื่องการปิดเปิดประตูน้ำเข้าพื้นที่สวน การดูแลรักษาความชื้นในสวน ลดการคายน้ำของพืช การปรับลดการใช้ปุ๋ยเพื่อลดความเค็มที่เข้าสู่ต้นพืช การสำรองแหล่งน้ำในสวนของตนเอง รวมทั้งให้ความร่วมมือกับระบบการผลักดันน้ำเค็มของระบบชลประทาน

นอกจากนี้ ยังมีการเผ่าะวังป้องกันเชิงรุกในพื้นที่ไม้ผลที่มีฝนตกน้อยกว่า 800 มิลลิเมตร ซึ่งวิเคราะห์แล้วเห็นว่าไม้ผลเป็นพืชเศรษฐกิจที่ใช้เวลาปลูกนานกว่าจะให้ผลผลิต หากมีความเสี่ยงและตายจะทำให้เกษตรกรได้รับผลกระทบเสียโอกาสเรื่องรายได้ จึงสำรวจในพื้นที่จริงและประเมินพื้นที่ปลูกไม้ผลพื้นที่นอกเขตชลประทานใน 30 จังหวัด พบว่า จากพื้นที่ปลูก 2.66 ล้านไร่ มีความเสี่ยงที่จะขาดแคลนน้ำและอาจตายได้รวม 375,000 ไร่ โดยเฉพาะไม้ผลที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง 9 ชนิด ได้แก่ ทุเรียน มะม่วง ลำไย ส้มโอ กล้วยหอม เงาะ ส้มเขียวหวาน มังคุด และลิ้นจี่ จึงดำเนินการนำข้อมูลส่งให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) เพื่อมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องวางแผนจัดหาแหล่งน้ำช่วยเหลือเกษตรกร และให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเข้าไปสร้างการรับรู้แก่เกษตรกรในการดูแลรักษาสวนไม้ผลดังกล่าว ซึ่งผลการดำเนินงานได้จัดหาน้ำเข้าไปเติมแหล่งน้ำในพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำรวม 124,294 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 33 โดยกรมทรัพยากรน้ำ

ส่วนการสร้างการรับรู้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ได้ให้คำแนะนำการดูแลรักษาสวนไม้ผลแก่เกษตรกร ดังนี้ การรักษาความชื้น ให้ใช้วัสดุคลุมโคนต้น คลุมแปลง และการปลูกพืชคลุมดิน ลดการคายน้ำของพืช เช่น การตัดแต่งกิ่ง การบังลม พรางแสง เป็นต้น ปรับปรุงวิธีการให้น้ำแก่พืช โดยเพิ่มประสิทธิภาพและการประหยัดน้ำ ใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า เช่น การปรับเปลี่ยนหัวจ่ายน้ำที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งการปรับเปลี่ยนเวลาหลีกเลี่ยงช่วงแสงแดดจัด เพื่อลดการระเหยของน้ำ การสร้างแหล่งน้ำในพื้นที่สวน เพื่อให้เกษตรกรเตรียมการแก้ไขปัญหาในระยะยาวอย่างยั่งยืน โดยในส่วนของกรม ได้จัดตั้งศูนย์ติดตามและแก้ปัญหาภัยแล้งด้านการเกษตร ปี 2563 ทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ ระดับกรม เขต และจังหวัด เพื่อรวบรวมติดตามสถานการณ์ภูมิอากาศ น้ำ ผลกระทบและความเสียหายด้านการเกษตร รวมถึงจัดทำรายงานข้อมูลพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ และบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเชื่อมโยงข้อมูลกับกระทรวงเกษตรฯในการประเมินสถานการณ์และจัดการความเสี่ยงภัยแล้งปีนี้

“อยากฝากถึงเกษตรกรโดยขอความร่วมมือที่จะไม่ปลูกข้าวรอบที่ 3 ต่อเนื่อง เพราะอาจขาดแคลนน้ำทำให้เกิดความเสียหายได้ ในส่วนพื้นที่สวนใกล้แหล่งน้ำเค็มขอให้เผ่าะวังใกล้ชิด แม้ว่าปัจจุบันระบบผลักดันน้ำเค็มยังควบคุมได้ แต่เนื่องจากน้ำมีน้อยมาก ภาครัฐต้องใช้หลายมาตรการทั้งการนำน้ำจากลุ่มน้ำแม่กลองมาช่วย การระวังไม่ให้สูญเสียน้ำระหว่างทาง ดังนั้นเกษตรกรควรต้องเพิ่มการแก้ปัญหาในระยะยาวด้วยการสร้างแหล่งน้ำในพื้นที่ของตนเองให้ได้

รวมทั้งพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำในพื้นที่ไม้ผลควรมีแหล่งน้ำสำรองเช่นกัน หรืออาจปรับรูปแบบกิจกรรมการเกษตรให้เหมาะกับฤดูแล้ง เช่น ทำเกษตรผสมผสาน และเกษตรทฤษฎีใหม่ จัดการพื้นที่ให้มีแหล่งน้ำในไร่นา หากมีฝนตกลงมาให้หาทางเก็บกักน้ำ รักษาความชื้นให้ได้ ส่วนพื้นที่นอกเขตชลประทานอย่าเพิ่งเร่งเพาะปลูก ขอให้ติดตามข่าวสารใกล้ชิด เมื่อมั่นใจแล้วจึงดำเนินการในฤดูกาลผลิตใหม่ต่อไป” รองอธิบดีกล่าว

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ ฉบับวันพุธที่ 1 เมษายน พ.ศ.2563

แล้งหนักสุดรอบ 40 ปี สวนผลไม้สาหัสกว่าข้าว

“จากการติดตามสถานการณ์มาตั้งแต่ปี 2523 คำนวนสถิติปริมาณน้ำฝน น้ำท่า ของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งกรมอุตุนิยมวิทยา กรมชลประทาน และข้อมูลเรื่องน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ภัยแล้งปีนี้ ถือว่าหนักสุดในรอบ 40 ปี ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำมีเพียง 55% เป็นน้ำใช้การแค่ 22% และยังคงคาดการณ์ว่าอาจจะเกิดภาวะฝนทิ้งช่วง มิ.ย.-ก.ค.63 จึงต้องมีการติดตามเฝ้าระวังในการใช้น้ำอย่างใกล้ชิด รวมทั้งป้องกันแก้ไขปัญหา

ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น”

นายอชวชัยชาญ เลี้ยงประยูร รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร (กสก.) เผยว่า พื้นที่ปลูกพืชที่น้ำเป็นห่วงมากที่สุดคือ พื้นที่ปลูกไม้ผลนอกเขตชลประทาน 3.7 แสนไร่ เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ 30 จังหวัด...ที่หนักสุดมี 18 จังหวัด ภาคเหนือ แม่ฮ่องสอน เชียงราย เชียงใหม่ สุโขทัย พิษณุโลก และเพชรบูรณ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา หนองบัวลำภู บุรีรัมย์ มหาสารคาม ขอนแก่น และร้อยเอ็ด ภาคตะวันออก ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และจันทบุรี ภาคใต้ สุราษฎร์ธานี พังงา และภูเก็ต

โดยเฉพาะทุเรียน มังคุด ลองกอง ลำไย มะม่วง ฯลฯ เพราะไม้ผล ขาดน้ำจะทำให้ผลผลิตเสียหายทั้งหมด ทั้งยังจะต้องใช้น้ำในการบำรุงรักษาต้น ถ้าไม่มีน้ำไม้ผลจะยืนต้นตาย ต้องใช้เวลาหลายปีกว่าจะปลูกแล้วได้ผลผลิตกลับมา

รวมถึงไม้ดอกไม้ประดับ กล้วยไม้ 57,000 ไร่ ใน 9 จังหวัด นนทบุรี นครปฐม ปทุมธานี ราชบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม นครนายก ปราจีนบุรี และเพชรบุรี จะได้รับผลกระทบเช่นกัน

สำหรับ ข้าวนาปรัง ในรอบที่ผ่านมา มีการปลูกมากถึง 6.5 ล้านไร่ เกินกว่าที่กำหนด 144% แต่ยังโชคดีที่มีน้ำฝนตกลงมาพอเลี้ยงให้ออกรวง จนสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตไปได้แล้วกว่า 37% แต่ในรอบต่อไปไม่ควรจะปลูกเพราะจะไม่มีน้ำให้ต้นข้าวแน่นอน

ส่วนข้าวนาปีต้องรอดูปริมาณน้ำฝนในช่วง มี.ค.-พ.ค. เพราะคาดว่าจะมีฝนตกน้อยกว่าค่าเฉลี่ย 12% ส่งผลให้ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติมีน้อยตามไปด้วย

“ทางกรมส่งเสริมการเกษตรจึงเห็นควรจัดตั้งศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยแล้งด้านการเกษตร ปี 2563 ทั้งในระดับกรม เขต และจังหวัด เพื่อติดตามสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง การสร้างการ

รับรู้ในพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ รวมทั้งการปฏิบัติดูแลรักษาพืชอย่างถูกวิธี การเฝ้าระวังและรวบรวมข้อมูลพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบและสรุปผลการรายงาน เพื่อแก้ไขปัญหาและเตรียมความพร้อมช่วยเหลือเกษตรกรอย่างเร่งด่วน”

โครงสร้างของศูนย์ ประกอบด้วย ผู้บริหารแต่ละระดับ เป็นประธานคณะทำงาน และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้าน เป็นคณะทำงาน ทำหน้าที่ติดตามสถานการณ์ภูมิอากาศ สถานการณ์น้ำ ผลกระทบและความเสียหายด้านเกษตร รวบรวมวิเคราะห์ ประมวลผล และสรุปรายงานสถานการณ์การเพาะปลูก และรายงานกรมรับทราบ รายงานข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชที่มีความเสี่ยงขาดแคลนน้ำ

โดยเฉพาะการเฝ้าระวังพื้นที่ไม่ผล ออกพื้นที่ให้คำแนะนำ และสร้างการรับรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายทั้งระดับเจ้าหน้าที่ เกษตรกร และประชาชนทั่วไป

รองอำนวยการช่วยชาญบอกอีกว่า ที่ผ่านมากกรมได้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับมาตรการเตรียมพร้อมรับมือภัยแล้งมาระยะหนึ่งแล้ว ทั้งการติดตามสถานการณ์ภูมิอากาศ น้ำ การแจ้งเตือนภัยสถานการณ์ให้เกษตรกรทราบล่วงหน้า เพื่อเตรียมพร้อมสำรวจแหล่งน้ำในพื้นที่เพาะปลูก การจัดทำข้อมูลสถานการณ์พื้นที่เพาะปลูก พื้นที่เสียหาย ผ่านระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร การให้บริการปรับปรุง การขึ้นทะเบียนเกษตรกรให้เป็นปัจจุบัน และการออกมาตรการรองรับสถานการณ์ภัยแล้ง

“มาตรการของกรมจะเริ่มตั้งแต่การเฝ้าระวังน้ำเค็มรุกพื้นที่สวน รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรร่วมใจรับมือภัยแล้ง ปี 63 ส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อย การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลังฤดูทำนา ส่งเสริมปลูกพืชหลากหลายฤดูนาปรัง บูรณาการความร่วมมือในพื้นที่เพื่อส่งเสริมการสร้างรายได้แก่เกษตรกร การจัดกิจกรรมงานวันสาธิตและถ่ายทอดเทคโนโลยี และการให้บริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่”

สำหรับในพื้นที่หากเกิดภัยแล้งรุนแรง เจ้าหน้าที่จะต้องรีบประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาเพื่อการเกษตร โดยผ่านกลไกคณะกรรมการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญ และการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรระดับจังหวัด Chief of Operation (COO) และคณะทำงานปฏิบัติการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญ และการแก้ไขปัญหาการเกษตรระดับอำเภอ Operation Team (OT) ให้ความช่วยเหลือเกษตรกร แนะนำเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การช่วยเหลือเกษตรกร กรณี

ประสบทั้งภัยแล้งและภัยพิบัติอีกด้วย แต่มาตรการนี้จะช่วยให้เกษตรกรปลดปล่อยภัยแล้งได้
ยั่งยืนแค่ไหน...อีกไม่กี่เดือนคงได้เห็นผล คุ่มค่า คุ่มทุนหรือไม่

ไชยรัตน์ สมบูรณ์

หม่อมองฟ้า เท้าหยั่งดิน : ปลุกแต่งกวาง..ให้ได้ผลดี

ทางเลือกในการปรับเปลี่ยนมาปลูกพืชใช้น้ำน้อยสู้ภัยแล้ง 7 ชนิด ของ บริษัท อีสท์ เวสต์ ซีด จำกัด ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ตราครุฑแดง...แต่งกวาง ข้าวโพด พักทอง ถั่วฝักยาว แพง ผักใบ และพริกชี้หู แต่จะปลูกดูแลอย่างไรให้ต่อสู้กับสภาวะแล้งโรคแมลงได้ จนให้ผลผลิตเต็มเม็ดเต็มหน่วย

เริ่มกันที่ปลูก แต่งกวาง...ก่อนลงมือปลูก ผู้เชี่ยวชาญตราแดงแนะนำให้หว่านปุ๋ยสูตร 15-15-15 จำนวน 60 กรัม และปุ๋ยคอก 3 กก. คลุกเคล้ากับดิน ปลูกห่างกัน 50 ซม. 1 ไร่ ปลูกได้ 4,260 ต้น จากนั้น 20 วัน หลังย้ายกล้าลงปลูกให้ใส่ปุ๋ย 15-15-15 ปริมาณ 2.5 กรัม ที่โคนต้น ลึกประมาณ 2.5 ซม. ต่อมาทุก 10 วัน ใส่ปุ๋ยสูตรเดิม ปริมาณเท่าเดิม พร้อมกับเพิ่มปุ๋ยสูตร 13-13-21 ปริมาณ 2.5 กรัมเท่ากันดูแลดี ๆ

ทำตามขั้นตอนเท่านี้ 30-40 วัน หลังหยอดเมล็ดก็สามารถทยอยเก็บเกี่ยวผลผลิต ทำเงินได้ ไร่ละไม่น้อยกว่า 39,000 บาท แต่ต้องระวังโรคและแมลงที่ชื่นชอบแต่งกวางเป็นชีวิตจิตใจให้ดี

โรคราน้ำค้าง...ใบโดยเฉพาะใบแก่จะเกิดจุดเหลี่ยมซ้ำจนเป็นแผลขีดหรือเหลือง วิธีป้องกัน และควบคุม พ่นด้วยสารเคมีกลุ่มเมทาแลกซิล แมนโคเซบ คลอโรทาโลนิล หรือโดเมโทมอร์ฟ ถ้า พ่นสารตัวใดตัวหนึ่งไปแล้ว ครั้งต่อไปควรเปลี่ยนไปใช้ตัวอื่นที่แนะนำ เพื่อป้องกันการดื้อยา

โรคราแป้ง...ท้องใบแก่จะพบผงสีขาวกระจายทั่ว ทำให้ใบขีดเหลือง แห้งตายในที่สุด วิธี ป้องกันและควบคุม พ่นป้องกันด้วยแคปแทน กำมะถัน โพรคลอราซ หรือมาเนบ

โรคไวรัสใบด่าง...ใบและยอดด่าง ผิวใบและผลนูนคล้ายหูดกระจายทั่ว ผลด่างเป็นวง ต้น แคระแกร็นไม่เจริญเติบโต ป้องกันได้โดยกำจัดวัชพืชที่เป็นแหล่งอาศัยของเพลี้ยอ่อน โดยใช้ สารเคมีพ่น เช่น คอนพิดอร์ ไดโนทีฟูแรน สารในกลุ่มอะบาเม็กติน และกลุ่มคลอร์ไพริฟอส

สะ-เล-เต